

maatschappijkunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Politiek en beleid

---

1 B

2 **maximumscore 2**

1 = onjuist

2 = onjuist

3 = onjuist

4 = juist

indien vier antwoorden juist

2

indien drie of twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

3 D

4 **maximumscore 1**

– nummer 1 / ChristenUnie

– nummer 5 / SGP

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als beide partijen (als enige) genoemd zijn.

5 C

6 A

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 2

- Een kenmerk van een dictatuur uit de tekst (een van de volgende): 1
  - Grondrechten gelden niet (of nauwelijks) / demonstreren is niet toegestaan.
  - Er is geen sprake van (vrijheid van meningsuiting en) persvrijheid / er is censuur.
  - Enkel de partij van de dictator heeft toegang tot de massamedia.
- Een ander kenmerk van een dictatuur (een van de volgende): 1
  - Een persoon / een aantal personen / een partij heeft alle macht.
  - Er is geen onafhankelijke rechterlijke macht.
  - Er is geen onafhankelijke volksvertegenwoordiging.
  - Er worden schijnverkiezingen / geen (eerlijke) verkiezingen gehouden (als er verkiezingen worden gehouden).

Opmerking

Als de kandidaat bij het tweede deel van de vraag (een ander kenmerk van een dictatuur) een kenmerk noemt dat bij het eerste deel van de vraag (kenmerk uit de tekst) juist is, mag een scorepunt worden toegekend, mits dat kenmerk niet al bij het eerste deel van de vraag is genoemd.

8 A

9 maximumscore 2

een van de volgende combinaties:

- De functie die EenVandaag heeft vervuld, is de agendafunctie, 1
- want uit tekst 5 blijkt dat partijen in de Tweede Kamer naar aanleiding van berichtgeving van EenVandaag vragen aan de minister hebben gesteld / dat door de berichtgeving van EenVandaag het onderwerp op de politieke agenda is gekomen. 1

of

- De functie die EenVandaag heeft vervuld, is de controle- of waakhondfunctie, 1
- want uit tekst 5 blijkt dat (het beleid van) minister Adema gecontroleerd is door EenVandaag / dat minister Adema zich in de Kamer moet verantwoorden door berichtgeving van EenVandaag / dat in de uitzending van EenVandaag misstanden in slachterijen worden getoond. 1

Opmerking

Alleen een scorepunt toekennen voor een juiste uitleg als deze past bij de juiste functie voor de democratie.

10 D

Vraag	Antwoord	Scores
11	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het wetsvoorstel past bij het volgende uitgangspunt van de sociaaldemocratische stroming (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – opkomen voor de zwakkeren in de samenleving – relatief grote rol van de overheid om nadelen van de vrijemarkteconomie te verminderen – streven naar (sociaaleconomische) gelijkheid • Het wetsvoorstel past hierbij, want (voorbeeld van een juist antwoord) door het wetsvoorstel worden huurders beschermd tegen verhuurders (die forse huurverhogingen kunnen doorvoeren) / wordt huurders meer (bestaans)zekerheid gegeven. 	1 1
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Alleen als bij de eerste deelvraag een juist uitgangspunt wordt gegeven, wordt 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passende uitleg.</i>	
12	D	
13	C	
14	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Ander kenmerk: een belangengroep probeert de politieke besluitvorming te beïnvloeden / oefent druk uit op de politieke besluitvorming. • De NCV voldoet daaraan, want uit tekst 9 blijkt (voorbeeld van een juist antwoord) dat de NCV een petitie met 21.000 handtekeningen eronder gaat aanbieden (om een minister/ministerie te overtuigen om de kosten van een glutenvrij dieet te vergoeden). 	1 1
15	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • akkoord bereikt over de bossenwet: (nummer) 2 • wetsvoorstel opgesteld: (nummer) 1 	1 1
16	maximumscore 2	
	1 = juist 2 = juist 3 = juist 4 = onjuist	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
17	C	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Criminaliteit en rechtsstaat

---

18 C

19 maximumscore 1

Gevaar voor eigenrichting houdt in dat mensen het heft in eigen handen gaan nemen / dat mensen zelf actie ondernemen / voor eigen rechter spelen (in plaats van het over te laten aan de politie en de rechterlijke macht).

20 maximumscore 2

Een van de volgende combinaties:

- Kenmerk: de strafbaar gestelde gedragingen veroorzaken veel schade. 1
- De jeugdoverlast in de Haarlemmermeer voldoet aan dit kenmerk, want (voorbeeld van een juiste uitleg): 1
  - het vernielen van een bus veroorzaakt veel schade.
  - het vernielen van ontmoetingsplekken voor jongeren veroorzaakt veel schade.

of

- Kenmerk: de strafbaar gestelde gedragingen zijn hinderlijk en bevorderen gevoelens van onveiligheid. 1
- De jeugdoverlast in de Haarlemmermeer voldoet aan dit kenmerk, want (voorbeeld van een juiste uitleg): 1
  - jongeren die (in het openbaar) drugs en alcohol gebruiken, kunnen gevoelens van onveiligheid bij mensen vergroten / kunnen hinderlijk zijn.
  - het gooien met eieren en fruit naar bussen/huizen/mensen is hinderlijk / kan gevoelens van onveiligheid bij mensen vergroten.
  - intimiderend gedrag naar andere, vaak oudere inwoners, of naar winkelpersoneel vergroot gevoelens van onveiligheid bij mensen / is hinderlijk gedrag.
  - een bus die vernield wordt / ontmoetingsplekken die vernield worden, kunnen de gevoelens van onveiligheid bij mensen vergroten.
  - plekken die bezaaid met lachgasballonnen worden achtergelaten, zijn hinderlijk voor mensen.

21 maximumscore 1

(problematisch) drugs- en/of alcoholgebruik

Vraag	Antwoord	Scores
22	maximumscore 2	
	a bijkomende straf = 4	
	b hoofdstraf = 1 of 3	
	c voorwaardelijke straf = 3	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
23	maximumscore 2	
	• Voorbeeld uit tekst 13 (een van de volgende):	1
	– in tekst 13 staat dat in Nederland hanengevechten (vallen onder dierenmishandeling en dus) verboden zijn en dat hanengevechten in Frankrijk in sommige gebieden niet verboden zijn / legaal zijn / nummer 5 en 6.	
	– In tekst 13 staat dat hanengevechten in Frankrijk in sommige gebieden legaal zijn (en dus in andere gebieden verboden zijn) / nummer 6.	
	• Hieruit blijkt dat criminaliteit een relatief begrip is, omdat hieruit blijkt dat wat als crimineel gedrag wordt beschouwd per land / gebied binnen een land kan verschillen.	1
24	A	
25	maximumscore 2	
	• Het kenmerk dat te herkennen is: er is sprake van machtenscheiding / de rechter is onpartijdig en onafhankelijk (van de uitvoerende en wetgevende macht),	1
	• want uit tekst 14 blijkt dat de kwestie van de sluiting van de woning en het op straat zetten van het gezin door de burgemeester door de rechter beoordeeld is. De overheid moest zich dus voor een onafhankelijke rechtbank verantwoorden. / want uit tekst 14 blijkt dat de rechtbank de burgemeester/overheid in het ongelijk stelde. (De rechtbank heeft dus een onafhankelijk standpunt ingenomen.)	1
26	B	
27	B	
28	D	
29	maximumscore 1	
	(aan het) spreekrecht / recht om op de zitting te kunnen spreken	

Vraag	Antwoord	Scores
30	maximumscore 2	
	1 = a/de aangeleerd gedragstheorie	
	2 = c/de bindingstheorie	
	3 = b/de anomietheorie	
	4 = d/de rationele-keuze-theorie	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
31	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een online gebiedsverbod is een repressieve maatregel, want uit tekst 17 blijkt dat het verbod wordt opgelegd na het risicovolle online gedrag / dat het verbod de vrijheid inperkt van hen die risicovol online gedrag laten zien / dat met het opleggen van online gebiedsverboden er harder wordt gestraft. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een online gebiedsverbod is een preventieve maatregel, want uit tekst 17 blijkt dat het doel van het verbod is om fysiek geweld in de stad te voorkomen. 	1
32	D	
33	maximumscore 2	
	a = 4/rechter gerechtshof	
	b = 1/kantonrechter	
	c = 2/politierechter	
	d = 5/ rechter Hoge Raad	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0

Analyse maatschappelijk vraagstuk: online gokken

34 maximumscore 4

Kenmerk: er is sprake van een situatie die veel mensen onwenselijk vinden / een situatie die veel mensen in strijd vinden met bepaalde waarden en/of normen.

Dit blijkt uit tekst 1, want (een van de volgende):

- in tekst 1 staat dat ruim 20 procent van de online gokkers tussen de 18 en 23 jaar is, wat (volgens het Trimbos-instituut) een zorgwekkende ontwikkeling is (r. 1-3).
- een fors deel van de(ze) mensen (die duizenden euro's inzetten, en verliezen) heeft een gokprobleem (r. 15-16). / verslavingen zijn slechts het topje van de ijsberg (r. 3-4).
- door het verliezen van geld bij het gokken (een online gokker verliest gemiddeld 153 euro per maand) kunnen problemen zich snel opstapelen (r. 17-18). / het verliezen van geld bij het gokken kan grote gevolgen hebben voor de gezondheid of leiden tot zorgen op andere gebieden (zoals wonen, goed eten, sporten, of een opleiding) (r. 19-22). / door online gokken stapelen problemen zich op onder de jongvolwassenen die online gokken (titel tekst 1).
- de verwachting (van Jellinek) is dat het aantal gokverslaafden gaat toenemen (en dit is -volgens Jellinek- een zorgelijke ontwikkeling) (r. 24-26).

Kenmerk: het vraagstuk kan door middel van gezamenlijke actie of door optreden van de overheid worden opgelost/aangepakt.

Dit blijkt uit tekst 1, want (een van de volgende):

- in tekst 1 staat dat Jellinek een brief naar de Tweede Kamer heeft gestuurd om hun zorgen te uiten (r. 26-28) (waaruit blijkt dat Jellinek actie of beleid van de overheid verwacht om het probleem aan te pakken).
- de overheid kan (met de Wet Kansspelen op afstand) maatregelen nemen / regels maken op het gebied van (online) gokken (r. 5-8).

- per juist kenmerk

1

- per juiste bijpassende uitleg

1

Opmerking

Voor een uitleg mag alleen een scorepunt worden toegekend als het gekoppeld is aan het juiste kenmerk.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

35 maximumscore 2

Betrokkene(n): het Trimbos-instituut / Tony van Rooij

Belang van deze betrokkene(n) dat uit tekst 1 blijkt (voorbeelden van juiste antwoorden):

- minder/geen gokverslaafden / het tegengaan/voorkomen van verslavingen aan (online) gokken
- minder/geen jongvolwassen (online) gokkers / het (doen) afnemen van jongvolwassen (online) gokkers
- minder/geen mensen met geldzorgen / gezondheidszorgen door gokken / het (doen) afnemen van mensen met geldzorgen / gezondheidszorgen door gokken
- gezonde burgers (die geen schulden hebben of gokverslaafd zijn)

Betrokkene(n): gokbedrijf / gokbedrijven

Mogelijk tegengesteld belang van deze betrokkene(n) dat uit tekst 1 blijkt (voorbeelden van juiste antwoorden):

- winst maken / geld verdienen
- mensen die (online) gokken

per juiste betrokkene(n) en bijbehorend belang van deze betrokkene(n) 1

Opmerking

Het tweede scorepunt alleen toekennen als zowel de betrokkene(n) als het tegengestelde belang juist is.

36 maximumscore 2

- In tekst 2 is wel aan het criterium voldaan, want (een van de volgende): 1
  - wat Edwin Groothuis zegt / de mening van Edwin Groothuis staat in tekst 2 telkens tussen aanhalingstekens en is daarmee duidelijk gescheiden van de feiten in tekst 2.
  - in tekst 2 staan geen meningen zonder dat duidelijk is gemaakt (bijvoorbeeld door aanhalingstekens) dat het geen feit is (maar een mening).
- Een ander criterium is (een van de volgende): 1
  - hoor en wederhoor toepassen
  - controleren van feiten via een andere bron/bronvermelding

Opmerking

Het antwoord dat in tekst 2 niet (voldoende) aan het criterium 'scheiden van feiten en meningen' is voldaan met als uitleg dat woorden als 'grote' of 'nog helemaal niet zo oud' niet feitelijk / niet objectief zijn, mag ook goed gerekend worden.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

37 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de voorlichting een socialiserende werking kan hebben, omdat Edwin Groothuis in de voorlichting zijn (negatieve) ervaring met gokken en gokverslaving / normen en waarden overbrengt aan leerlingen of omdat leerlingen door de voorlichting van Edwin Groothuis het gevaar van gokken inzien / niet (snel/veel) zullen gaan gokken.

38 maximumscore 2

Juiste selectiecriteria met juiste verklaringen (twee van de volgende):

- Selectie criterium: actualiteit, want het artikel is verschenen op de dag dat er geen oud-voetballers of andere bekende Nederlanders meer in reclames mogen worden ingezet.
- Selectie criterium: de uitzonderlijkheid/hoe opvallend het is, want het is bijzonder/uitzonderlijk / komt niet vaak voor dat een bepaalde inhoud van reclame (van tevoren) verboden wordt.
- Selectie criterium: nabijheid, want het gaat over een reclameverbod in Nederland / het gaat over een onderwerp dat veel Nederlanders van dichtbij meemaken.
- Selectie criterium: de belangstelling van een (groot) publiek, want de NOS kan verwachten dat veel mensen geïnteresseerd zijn in een artikel over dat bekende Nederlanders en oud-voetballers niet meer in gokreclames mogen verschijnen.
- Selectie criterium: commerciële belangen, want de NOS kan verwachten dat het plaatsen van een artikel over het verbod van bekende Nederlanders en oud-voetballers in gokreclames geld zal opleveren (omdat het veel gelezen zal worden).

per selectie criterium met bijpassende uitleg

1

Vraag	Antwoord	Scores
39	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> Volgens de framingtheorie kunnen de media een onderwerp op een bepaalde manier belichten waardoor de ontvangers van die boodschap op een bepaalde wijze over het onderwerp gaan nadenken en praten. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Uit het onderzoek uit 2015 blijkt dat het inzetten van bekende mensen uit de voetbalwereld het normaler maakt om mee te doen aan risicovolle kansspelen. Gokreclames met bekende Nederlanders erin kunnen mensen beïnvloeden om te gaan gokken, want deze reclames 'framen' het gokken als een normaal (of zelfs cool) iets om te doen (want ook/zelfs voetbalhelden blijken te gokken). (Jongvolwassenen en kwetsbare) mensen kunnen als ze veel van deze reclames zien ook zo over gokken gaan denken en daarom ook zelf gaan gokken (met het risico verslaafd aan gokken te raken). 	1
40	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> politiek-juridische invalshoek 	1
	<ul style="list-style-type: none"> sociaal-culturele invalshoek 	1
41	maximumscore 2	
	Voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> Ik ben tegen een verbod, want dan hebben sportclubs minder inkomsten en kunnen de clubs minder investeren in spelers / faciliteiten et cetera. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Dit argument past bij de sociaaleconomische invalshoek, want het gaat over de (financieel-economische) belangen van betrokkenen bij het vraagstuk, in dit geval de sportclubs. 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> Ik ben voor een verbod, want (shirt)sponsoring van sportclubs door gokbedrijven kan mensen die naar een sportwedstrijd kijken ertoe aanzetten om te gaan gokken en dit is niet in het belang van met name kwetsbare mensen. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Dit argument past bij de sociaaleconomische invalshoek, want (een van de volgende): 	1
	<ul style="list-style-type: none"> – het gaat over de belangen van betrokkenen bij het vraagstuk, in dit geval (kwetsbare) mensen / potentiële probleemgokkers 	
	<ul style="list-style-type: none"> – het gaat over financieel-economische belangen/geld. 	

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf.
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 24 juni.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	bron: lelystad.vvd.nl
tekst 2	bron: volkskrant.nl van 21 juni 2022
afbeelding 1	bron: Stichting Cito - Ipsos, 2023
tekst 3	bron: nos.nl van 6 januari 2022
tekst 4	bron: brabant.nl van mei 2023
tekst 5	bron: nieuweoogst.nl van 11 april 2023
tekst 6	bron: tweedekamer.nl van 11 april 2023
tekst 7	bron: tweedekamer.nl van 30 maart 2022
tekst 8	bron: sgpj.nl
tekst 9	bron: Glutenvrij Magazine van maart 2023
tekst 10	bron: europa-nu.nl van 28 juni 2022
tekst 11	bron: ad.nl van 4 juni 2022
tekst 12	bron: nhnieuws.nl van 10 maart 2022
tekst 13	bron: omroepwest.nl van 6 juli 2022
tekst 14	bron: nu.nl van 10 februari 2022
tekst 15	bron: nos.nl van 13 juni 2022
tekst 16	bron: ad.nl van 27 december 2021
tekst 17	bron: soundflow.nl van 14 oktober 2022
tekst 18	bron: de Volkskrant van 1 maart 2023
Bijlage	
tekst 1	bron: rtlnieuws.nl van 30 september 2022
tekst 2	bron: parool.nl van 14 december 2022
tekst 3	bron: nos.nl van 30 juni 2022